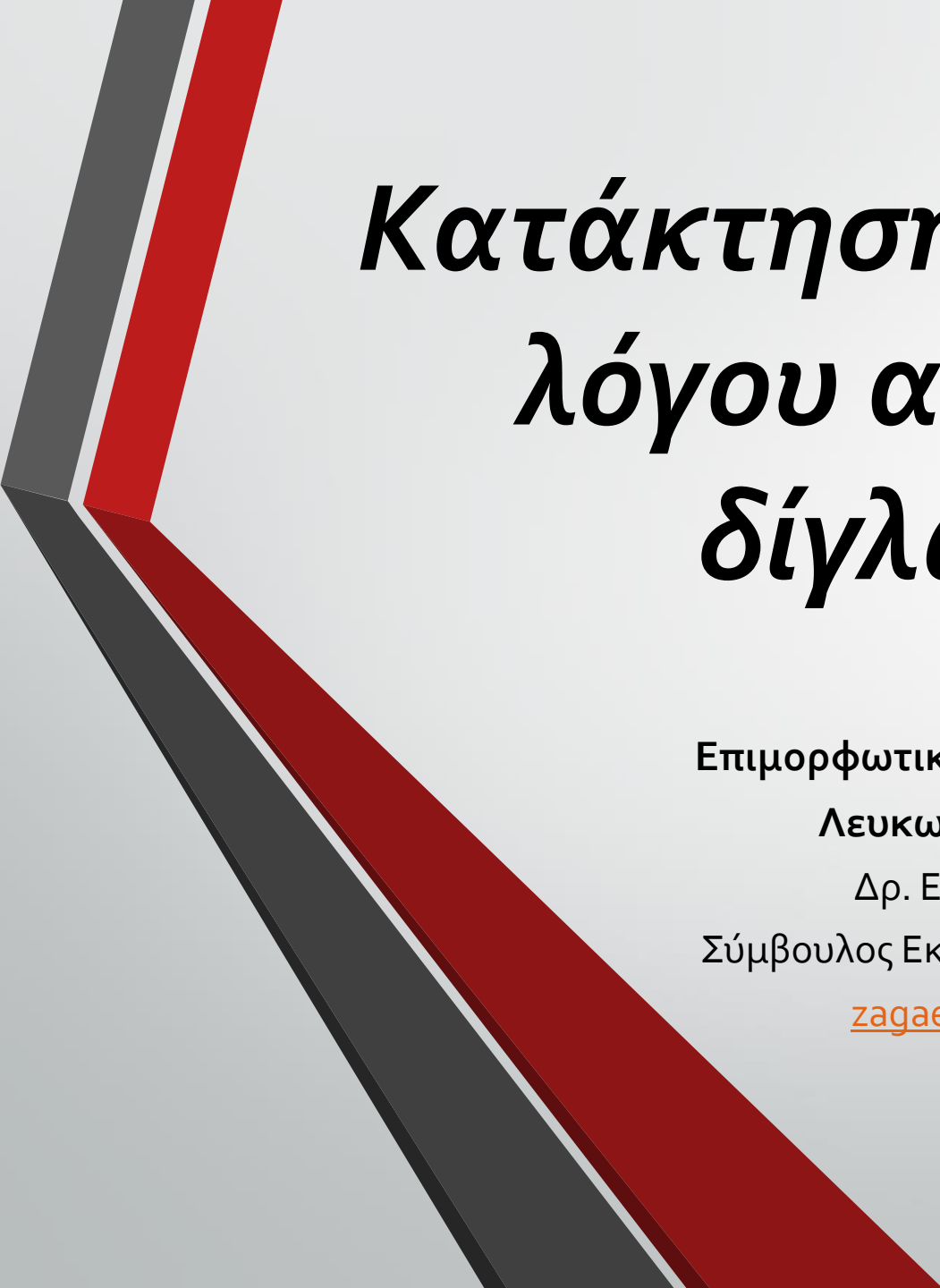

Κατάκτηση του ακαδημαϊκού λόγου από αναδυόμενα δίγλωσσα παιδιά

**Επιμορφωτική ημερίδα Π.Ι. Κύπρου,
Λευκωσία 6 Μαΐου 2025**

**Δρ. Ελευθερία Ζάγκα,
Σύμβουλος Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης**

zagaeleuth@yahoo.gr

Δομή της παρουσίασης και του εργαστηρίου

Εισήγηση

- Περιεχόμενο του όρου «ακαδημαϊκός λόγος»
- Διδακτικές προτάσεις και προσεγγίσεις για την κατάκτησή του

Εργαστήριο

- Διδακτικός σχεδιασμός δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη ακαδημαϊκού λόγου

Ακαδημαϊκός λόγος είναι:

Το επίσημο επίπεδο
ύφους που
χρησιμοποιείται
στο εκπαιδευτικό
περιβάλλον για
διδακτικούς αλλά
και διαδικαστικούς
σκοπούς

Ο σύνθετος λόγος της
επιχειρηματολογίας
όσο και ο
επιστημονικός λόγος
των γνωστικών
αντικειμένων

Ο ακαδημαϊκός
γραμματισμός
στον οποίο
στοχεύει το
σχολείο

Ο ακαδημαϊκός λόγος εκφέρεται

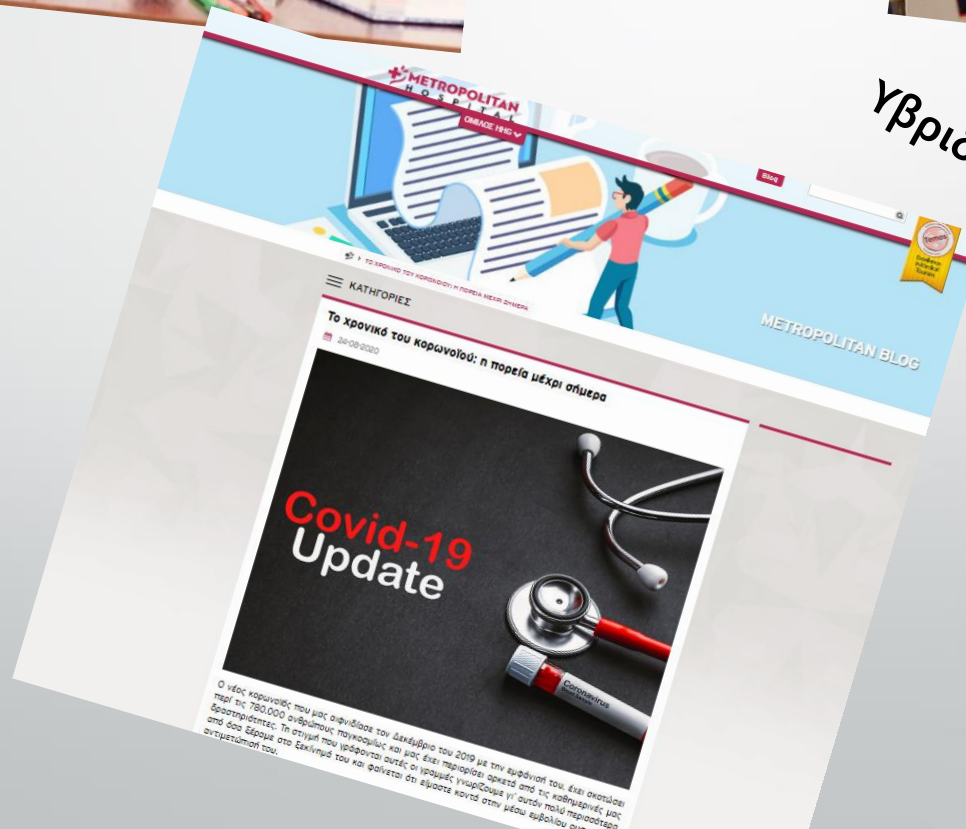
Γραπτά

Προφορικά

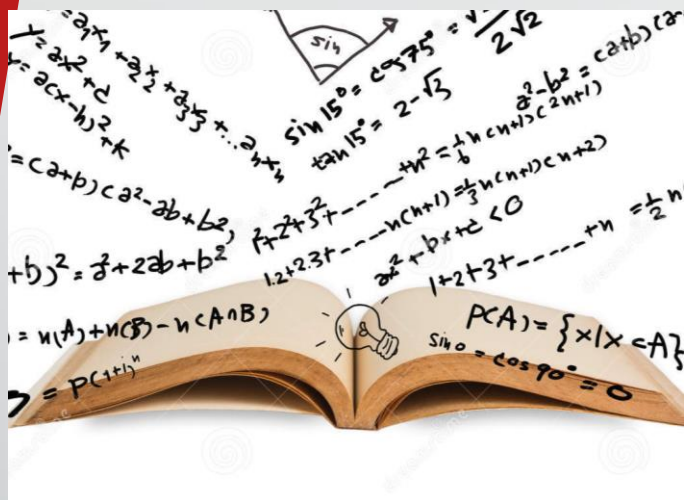
Υβριδικά

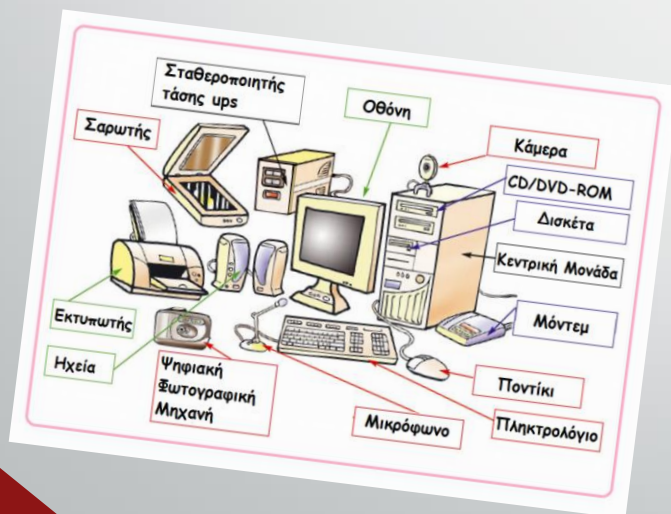
Ο ακαδημαϊκός λόγος έχει ως χαρακτηριστικά

- ✓ Πυκνότητα και ακρίβεια
- ✓ «Γραμματική μεταφορά» (ονοματικές αντί ρηματικών δομών) καθώς ο κόσμος της επιστήμης είναι «ένας κόσμος φτιαγμένος από πράγματα και όχι ένας κόσμος συμβάντων» (Halliday & Martin, 2000)
- ✓ Ουδέτερη στάση του υποκειμένου= αντικειμενικότητα- ουδετερότητα, π.χ. επιχειρείται η παρουσίαση..
- ✓ Μακροπερίοδος λόγος: Η τροφή ανακατεύεται με το σάλιο, το οποίο περιέχει ένζυμα, όπως η αμυλάση, που βοηθά στη διάσπαση του αμύλου
- ✓ Τεχνικές ταξινομίες (ριβοσώματα, εξισώσεις, βάσεις, άλατα, κ.λπ.)
- ✓ Ειδικό λεξιλόγιο (αμυλάση, ένζυμα, υδατάνθρακες, πρωτεΐνες, συντεταγμένες, αστικοποίηση)
 - Ο επιστημονικός λόγος καθίσταται προσβάσιμος για τον/την μαθητή/τρια όχι με την απλοποίηση, αλλά με την ανάλυση του πώς είναι δομημένος (Halliday & Martin, 2000)

Ο ακαδημαϊκός - επιστημονικός – σχολικός λόγος

Η κατάκτησή του
είναι μια σύνθετη
διαδικασία
όχι μόνο για τα
δύγλωσσα παιδιά,
αλλά και για τους/ τις
φυσικούς ομιλητές
και ομιλήτριες

Επομένως

- ο μαθητής / η μαθήτρια θα πρέπει να:
 - ✓ αποκτήσει την ικανότητα να εναλλάσσεται ανάμεσα στις πρακτικές που απαιτεί το κάθε θεματικό πεδίο ή γνωστικό αντικείμενο,
 - ✓ αξιοποιεί ένα ρεπερτόριο γλωσσικών πρακτικών κατάλληλων για το καθένα από αυτά,
 - ✓ μπορεί να διαχειρίζεται τα κοινωνικά νοήματα και τις κοινωνικές ταυτότητες που το καθένα αναδεικνύει,
 - ✓ αναπτύξει **ακαδημαϊκές δεξιότητες**

Είναι σημαντική η κατάκτησή του ακαδημαϊκού λόγου; Γιατί;

Καθορίζει την απρόσκοπτη εξέλιξη των παιδιών στο σχολείο (η αδυναμία κατανόησης και χρήσης του περιεχομένου των γνωστικών αντικειμένων επιδρά αρνητικά στη σχολική επίδοση)

Ευνοεί την ακαδημαϊκή τους πορεία και εξέλιξη (π.χ. συμβάλλει στην επιτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο, αποτελεί εφόδιο για την περαίωση δραστηριοτήτων με διαφορετικά γλωσσικά και κειμενικά χαρακτηριστικά κ.λπ.).

Αποτελεί ζητούμενο για φυσικούς ομιλητές και ομιλήτριες, δίγλωσσους μαθητές και δίγλωσσες μαθήτριες, αλλά και για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού

Απαιτούμενες δεξιότητες κατά την κατάκτηση της Γ2

«Η γλώσσα της
αυλής»
(playground
language)

Ανάπτυξη *BICS (Basic Interpersonal Communicative Skills)* Βασικές Διαπροσωπικές Επικοινωνιακές Δεξιότητες
Επικοινωνία στην καθημερινότητα, συχνόχρηστο λεξιλόγιο, θέματα οικεία και καθημερινά, υποστήριξη από εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία

«Η γλώσσα της
τάξης» (classroom
language)

- Ανάπτυξη *CALP (Cognitive Academic Language Proficiency)* - Γνωστική Ακαδημαϊκή Γλωσσική Ικανότητα
- Ανώτερες νοητικές και γλωσσικές ικανότητες, όπως η διατύπωση υποθέσεων, η εξαγωγή συμπερασμάτων, η γενίκευση, η αξιολόγηση, κτλ.
- Συμμετοχή σε δραστηριότητες που διαφοροποιούνται ως προς τα κειμενικά/ρητορικά και γλωσσικά τους χαρακτηριστικά

Απαιτούμενες δεξιότητες κατά την κατάκτηση της Γ2

BICS

- Οι BICS (*Basic Interpersonal Communicative Skills*) Βασικές Διαπροσωπικές Επικοινωνιακές Δεξιότητες σχετίζονται με το επίπεδο γλωσσικής επάρκειας που επιτρέπει να καλύπτουμε τις καθημερινές ανάγκες επικοινωνίας μας
- Οι μαθητές/τριες χρειάζονται περίπου 2 χρόνια Γ2 διδασκαλίας για να αποκτήσουν τις BICS

CALP

- Η CALP (*Cognitive Academic Language Proficiency*) - Γνωστική Ακαδημαϊκή Γλωσσική Ικανότητα) αφορά το επίπεδο γλωσσομάθειας που είναι απαραίτητο για να κατανοούμε και να εκφράζουμε περισσότερο αφηρημένες έννοιες
- Χρειάζονται 5-7 χρόνια Γ2 διδασκαλίας για την ανάπτυξη της CALP (Cummins 1992).

Οι BICS αναπτύσσονται νωρίτερα και ευκολότερα σε σχέση με την CALP στη Γ1 και στη Γ2

(Cummins, 1980; 1984; 1992; 1999)

Εστιάζοντας στα δίγλωσσα παιδιά

Για την επιτάχυνση της κατάκτησης της Γ2
και ειδικά για την κατάκτηση του
ακαδημαϊκού λόγου η σχολική πρακτική
χρειάζεται

Εστίαση στο νόημα -
υποστήριξη στη μετάδοση
του νοήματος (context -
embedded) - κατανόηση
κειμένων

Εστίαση στη μορφή της
γλώσσας- γλωσσική
συνειδητοποίηση (language
awareness)

Εστίαση στη χρήση της
γλώσσας-παραγωγή
κειμένων (προφορικών και
γραπτών) (speaking -
writing)

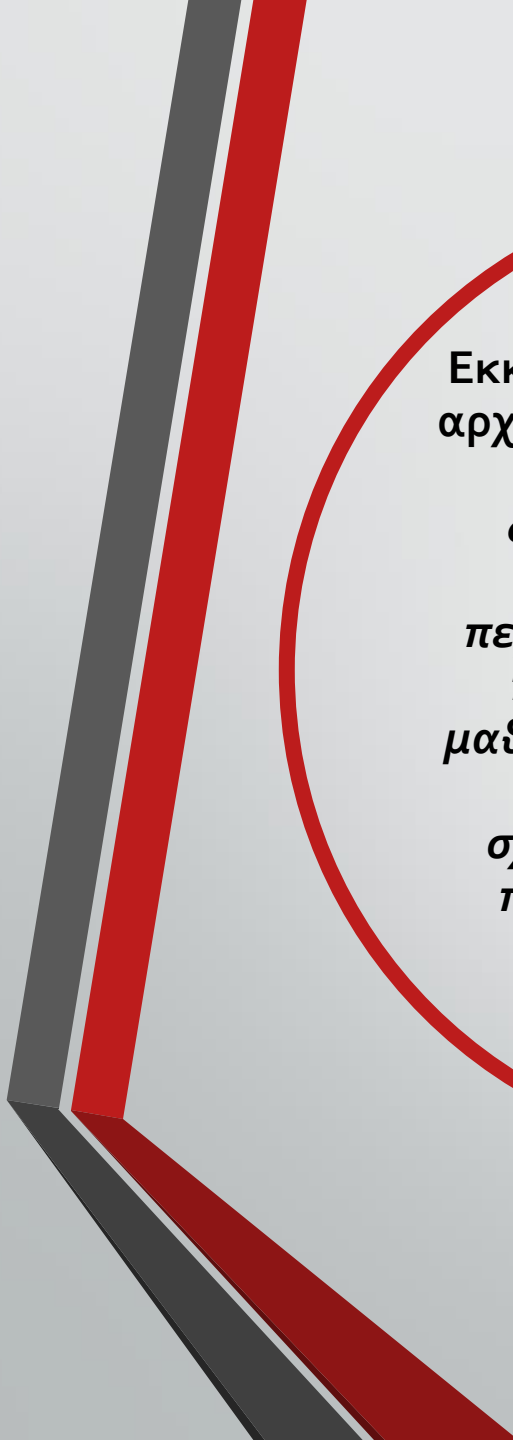
Πώς υποστηρίζουμε την ανάπτυξη του ακαδημαϊκού λόγου στο σχολείο

Χρησιμοποιώντας
εποπτικό υλικό κάθε
είδους (π.χ. εικόνες,
χάρτες,
διαγράμματα, κ.ά.)

Δίνοντας έμφαση
στο λεξιλόγιο και
στις δομές

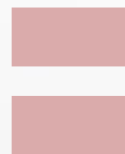
Εστιάζοντας σε μια
ποικιλία κειμένων
και κειμενικών
ειδών

Αναπτύσσοντας και
τις τέσσερις
γλωσσικές
δεξιότητες
(διαβάζω, μιλώ,
ακούω, γράφω)

Εκκινώντας από τη θεωρητική αρχή ότι: «Οι ιδανικές συνθήκες γλωσσικής εκμάθησης διασφαλίζονται μέσω του συνδυασμού της Γ2 με περιεχόμενο και θεματολογία που αφορούν άμεσα τους μαθητές/τριες και προέρχονται από το ίδιο το Π.Σ. και σχετίζονται με τα γνωστικά πεδία που τους αφορούν».

(βλ. Dueñas 2004: 75)

**Αξιοποιούμε και τα
γνωστικά αντικείμενα
στη γλωσσική
διδασκαλία**

**Εποπτικοποιώντας τη διδασκαλία μας
(ενδεικτικά)**

Μαθαίνω στα άλλα σχολικά μαθήματα!

37. Τα μαθήματα στο Γυμνάσιο έχουν πολλές καινούριες λέξεις.
Βλέπουμε αποσπάσματα από τα βιβλία και απαντάμε στις ερωτήσεις.

Πληροφορική

3. Διοδίκτυο

Το **Διοδίκτυο (Internet)** είναι ένα δίκτυο δικτύων. Είναι το μεγαλύτερο δίκτυο υπολογιστών στον κόσμο. Οι υπολογιστές συνδέονται μεταξύ τους με τηλεφωνικές και άλλες γραμμές. Είναι ένα πλέγμα από εκατομμύρια διασυνδεδεμένους υπολογιστές που εκτείνεται σχεδόν σε κάθε γωνιά του πλανήτη και παρέχει τις υπηρεσίες του σε εκατομμύρια χρήστες.

3.1 Υπηρεσίες που παρέχει το Διοδίκτυο

- Παγκόσμιος Ιστός Πληροφοριών (WWW)
- Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (e-mail)
- Ηλεκτρονικές ομάδες συζητήσεων (newsgroups)

Πληροφορική, Α' Γυμνασίου, σελίδα 5, ΥΑΠ

(α) Ταιριάζουμε τις εικόνες με τις λέξεις.

- ___ αναπαραγωγή
- ___ κακόβουλο λογισμικό
- ___ ανάρτηση
- ___ σύνδεσμος
- ___ ιστολόγιο
- ___ ιστότοπος
- ___ κωδικός πρόσβασης
- ___ εικονική πραγματικότητα
- ___ παγκόσμιος ιστός

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Πηγή:

https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/pam_e_ellinika.pdf

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ 	2.500.000 π.χ. – 10.000 π.χ. Οι άνθρωποι ζούσαν ως κύνηγοι και τροφο- συλλεκτες. Εφτιαχναν εργολεία από πέτρα και ζούσαν σε σπηλιές.
ΜΕΣΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ 	10.000 π.χ. – 8.000 π.χ Μεταβατική εποχή – ξεκινούν να εξημερώνουν ζώα και να ψαρεύουν πιο ουστηματικά.
ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ 	8.000 π.χ. – 3.200 π.χ Εμφάνίζεται η γεωργία, τα μόνιμα χωριά και η κέραμική.
ΧΑΛΚΟΛΙΘΙΚΗ/ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ 3.200 π.χ. – 1.100 π.χ. Χρήση μετάλλων (χαλκός), ανάπτυξη εμπορίου, εμφάνιση πρώτων πόλεων	3.200 π.χ. – 1.100 π.χ. Χρήση μετάλλων (χαλκός), ανάπτυξη εμπορίου, εμφάνιση πρώτων πόλεων καί γραφής.

Χαλκολιθική Περίοδος (3800-2400 π.Χ.)

Πρώιμη Χαλκολιθική Καλαβασός-Αγίους

<https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/ARCH132/Χαλκολιθική%20περίοδος.pdf>

Διάγραμμα μαθήματος

• Παλαιολιθική εποχή – η εμφάνιση του ανθρώπου

Ικανός άνθρωπος (homo habilis)

~~Όρθιος άνθρωπος (homo erectus)~~

Σοφός άνθρωπος (homo sapiens)

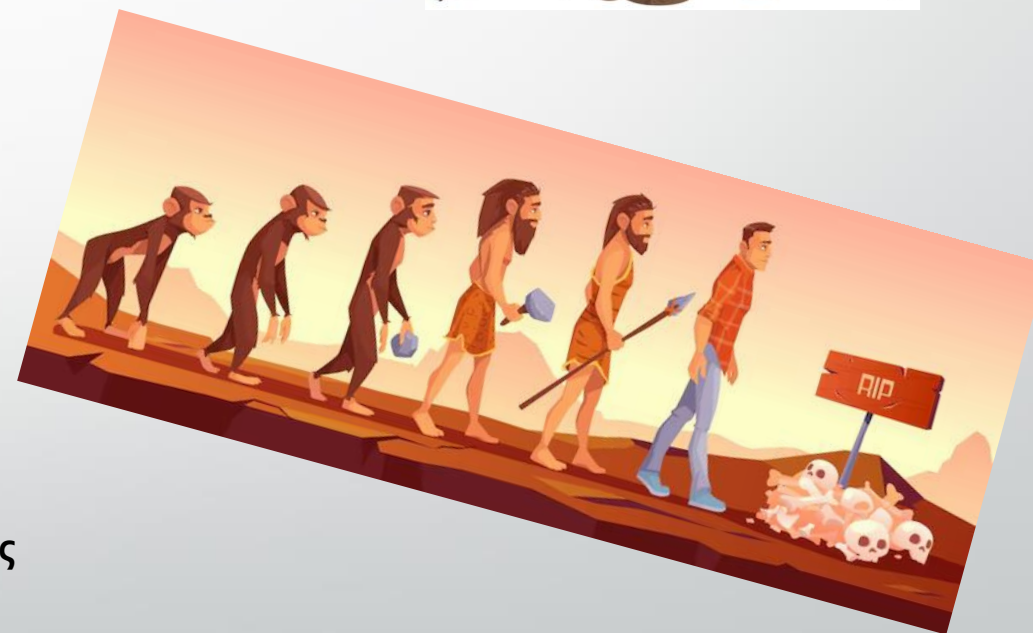
Σοφότερος άνθρωπος (Homo sapiens – sapiens)

Η ζωή του ανθρώπου

Η τέχνη

Κυνηγός και τροφосуλλέκτης

~~αγαλματίδια – σπηλαιογραφίες~~

**Εστιάζοντας στο λεξιλόγιο και στις
έννοιες**

Ασκήσεις της συγκλίνουσας σκέψης

Ασκήσεις αναγνώρισης

A. Ποια ταιριάζουν;

Homo erectus

Homo sapiens – sapiens

Homo habilis

Homo sapiens

Σοφός άνθρωπος

Ικανός άνθρωπος

Σοφότατος άνθρωπος

Όρθιος άνθρωπος

B. Σωστό ή Λάθος;

- Είμαστε απόγονοι του σοφού ανθρώπου Σ Λ (1η παράγραφος)
- Ο ικανός άνθρωπος ζει μαζί με άλλους ανθρώπους Σ Λ (1η παράγραφος)

Ποιες λέξεις συνδέονται μεταξύ τους; Τις ενώνουμε

Αφρική

Κυνηγός

Ανατολική Ευρώπη

τάφος

Νεολιθική εποχή

εργαλείο

Τροφή

οικισμός

λιμναίος οικισμός

Δισπηλιό

Μαγούλα

γεωργία

αλέτρι

«Ικανός άνθρωπος»

θήραμα

προσφορά

δημητριακά

μαμούθ

Ασκήσεις για το λεξιλόγιο του μαθήματος

- Βρείτε στο κείμενο (σχολικό βιβλίο) λέξεις που να έχουν την ίδια σημασία με τις παρακάτω:

Στην εισαγωγή: Καλυτερεύει (σειρά 8η).....

Κάνει κάτι τέλειο (σειρά 8η).....

Ο χωρισμός ενός όλου σε μικρότερα μέρη
(10η σειρά).....

Το ψάρεμα (10η σειρά).....

Στη β' παράγραφο:

Αυτός που συγκεντρώνει την τροφή του (σειρά 12η)

.....

Ζώα ή πτηνά που σκοτώνουν οι κυνηγοί (σειρά 5η).....

- Ρωτήστε τον δάσκαλο ή τη δασκάλα της Βιολογίας τι ακριβώς σημαίνουν οι λέξεις: μαμούθ, αίγαγρος, αντιλόπη.

ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΛΕΞΕΙΣ!

Ηλέκτρα: Α! Έχω πολύ καλή μνήμη! Το μάθημα δε το διαβάζω στο σπίτι σχεδόν καθόλου γιατί θυμάμαι όσα είπε η κυρία στο σχολείο! Να σου πω τι κάναμε σήμερα;

Να, είπαμε σήμερα ότι στην Αθήνα υπήρχαν τρία **γκρουπ** , οι Αθηναίοι πολίτες , οι μέτοικοι και οι δούλοι. Οι Αθηναίοι πολίτες **ήταν οι πιο τοπ από όλους**, κι όλες οι εξουσίες **έρχονταν** από αυτούς. **Ήταν** και από **μάννα** και από πατέρα Αθηναίο. **Μπορούσαν** μόνο αυτοί να συμμετέχουν στην Εκκλησία του δήμου. Και ότι **όλοι τους ήταν ίσοι** απέναντι στους νόμους είπαμε. Ε... τα άλλα θα στα πω μετά, κουράστηκα τώρα!

- Σωστά τα λέει η Ηλέκτρα;
- Σε ποια παράγραφο του βιβλίου σου αναφέρεται;
- Πράγματι δε χρειάζεται να διαβάζει το μάθημα στο σπίτι, αφού θυμάται τόσα;
- Γιατί το βιβλίο χρησιμοποιεί διαφορετικές λέξεις, που όμως έχουν την ίδια σημασία;

Μπορείς να συμπληρώσεις τα λόγια της Ηλέκτρας αλλάζοντας τις λέξεις με έντονη γραφή με αυτές που σου δίνονται παρακάτω;

**είχαν ίδια δικαιώματα μητέρα κοινωνικές ομάδες κατάγονταν
αποτελούσαν τη μοναδική κυρίαρχη εξουσία είχαν το δικαίωμα πήγαζαν**

Να, είπαμε σήμερα ότι στην Αθήνα υπήρχαν 3, οι Αθηναίοι πολίτες , οι μέτοικοι και οι δούλοι. Οι Αθηναίοι πολίτες, κι όλες οι εξουσίες από αυτούς.και από και από πατέρα Αθηναίο.μόνο αυτοί να συμμετέχουν στην Εκκλησία του δήμου. Και ότι όλοι τους απέναντι στους νόμους. Ε... τα άλλα θα στα πω μετά, κουράστηκα τώρα!

Μαθαίνω στα άλλα σχολικά μαθήματα!

37. Τα μαθήματα στο Γυμνάσιο έχουν πολλές καινούριες λέξεις.
Βλέπουμε αποσπάσματα από τα βιβλία και απαντάμε στις ερωτήσεις.

Πληροφορική

3. Διαδίκτυο

Το **Διαδίκτυο (Internet)** είναι ένα δίκτυο δικτύων. Είναι το μεγαλύτερο δίκτυο υπολογιστών στον κόσμο. Οι υπολογιστές συνδέονται μεταξύ τους με τηλεφωνικές και άλλες γραμμές. Είναι ένα πλέγμα από εκατομμύρια διασυνδεδεμένους υπολογιστές που εκτείνεται σχεδόν σε κάθε γωνιά του πλανήτη και παρέχει τις υπηρεσίες του σε εκατομμύρια χρήστες.

Διαδίκτυο

3.1 Υπηρεσίες που παρέχει το Διαδίκτυο

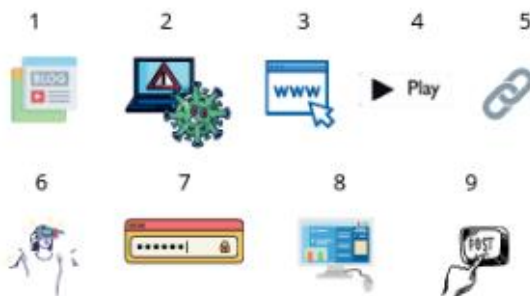
- Παγκόσμιος Ιστός Πληροφοριών (WWW)
- Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (e-mail)
- Ηλεκτρονικές ομάδες συζητήσεων (newsgroups)

Πληροφορική, Α' Γυμνασίου, σ. 110, ΥΑΠ

(α) Ταιριάζουμε τις εικόνες με τις λέξεις.

- __ αναπαραγωγή
- __ κακόβουλο λογισμικό
- __ ανάρτηση
- __ σύνδεσμος
- __ ιστολόγιο
- __ ιστότοπος
- __ κωδικός πρόσβασης
- __ εικονική πραγματικότητα
- __ παγκόσμιος ιστός

(β) Ενώνουμε τις απλές λέξεις/φράσεις με εκείνες που χρησιμοποιούμε στο μάθημα.

Λέξεις που χρησιμοποιώ με τους φίλους μου	Λέξεις που χρησιμοποιώ στο μάθημα
ανεβάζω	μεταφορτώνω
κατεβάζω	αναρτώ/ κάνω ανάρτηση
σερφάρω	κάνω κοινοποίηση/ δημοσιοποίηση
ανεβάζω κι εγώ κάτι που είδα σε έναν φίλο μου	πλοηγούμαι/ κάνω περιήγηση

Για λεξιλόγιο και
διαφορά
επιπέδων ύφους

Πηγή:

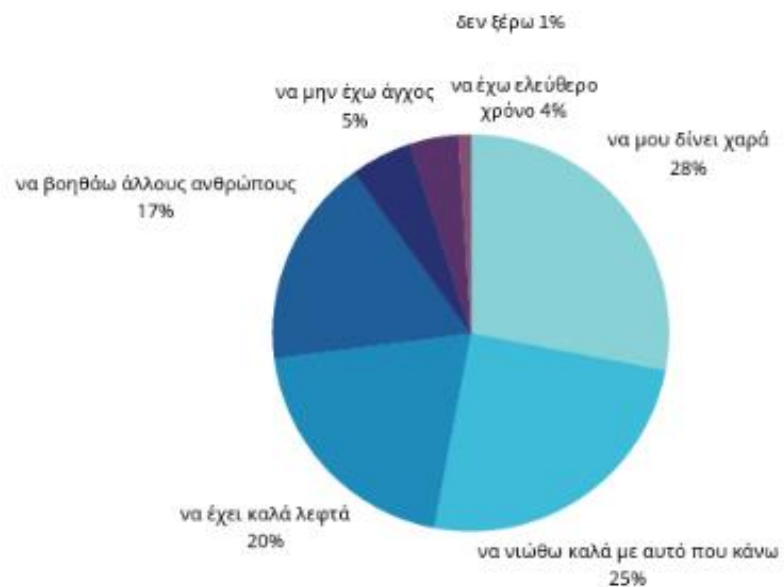
https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/pam_e_ellinika.pdf

**Αξιοποιώντας ποικιλία κειμενικών
ειδών και τύπων**

38. α) Παρατηρούμε την παρακάτω πίτα. Τι μας δείχνει;

Με ποια κριτήρια διαλέγουν οι έφηβοι ένα επάγγελμα;

Τα δεδομένα αντλήθηκαν από <https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/zcjhg2p>

Θα μας βοηθήσουν οι παρακάτω λέξεις: ποσοστά, τοις εκατό, απεικονίζεται, συχνότητα, δεδομένα

β) Κάνουμε μια μικρή έρευνα στην τάξη. Μετά περνάμε τα δεδομένα μας σε ένα αρχείο excel και φτιάχνουμε μια γραφική παράσταση

Πηγή:
https://www.pi.ac.cy/pi/files/epimorfosi/entaxi/pame_ellinika.pdf

= Εστίαση ταυτόχρονα στη Γλώσσα
και στα Μαθηματικά

Ή από την Ιστορία

Φύλλο εργασίας

- Διαβάστε προσεκτικά τις ερωτήσεις. Συζητήστε τες με τα μέλη της ομάδας σας και συμπληρώστε τα κενά σύμφωνα με τις πληροφορίες που αντλείτε από τον παραπάνω πίνακα (η δραστηριότητα μπορεί να γίνει και ατομικά).
1. Το μεγαλύτερο ποσοστό προσφύγων εγκαταστάθηκε στο Δήμο και ήταν%
 2. Το μεγαλύτερο ποσοστό γηγενούς πληθυσμού είχε ο Δήμος
.....
 3. Στο Δήμο Σερρών το ποσοστό των προσφύγων που εγκαταστάθηκαν ήταν%

**Αναπτύσσοντας και τις τέσσερις
γλωσσικές μακροδεξιότητες**

1. Αλήθεια ή ψέμα;

Διαβάζουμε προσεκτικά κάθε πρόταση. Αν πιστεύουμε ότι είναι σωστή, γράφουμε «**Αλήθεια**». Αν πιστεύουμε ότι είναι λάθος, γράφουμε «**Ψέμα**».
Αν είναι ψέμα, την διορθώνουμε. Θα μας βοηθήσει ο χάρτης στη σελίδα 26.

Παράδειγμα:

- Η Κύπρος βρίσκεται βόρεια της Ευρώπης.
Απάντηση: *Ψέμα. Η Κύπρος βρίσκεται νότια της Ευρώπης.*

Ερωτήσεις:

1. Η Κύπρος βρίσκεται δυτικά της Ασίας.
Απάντηση: _____
2. Η Αφρική βρίσκεται νότια της Κύπρου.
Απάντηση: _____
3. Η Ασία βρίσκεται ανατολικά της Κύπρου.
Απάντηση: _____
4. Η Ευρώπη βρίσκεται βόρεια της Κύπρου.
Απάντηση: _____

4. Διαβάζουμε τις προτάσεις και κυκλώνουμε τη σωστή απάντηση:

- Τι μελετά η Ιστορία;
 - α) Τα προβλήματα της οικονομίας μιας χώρας.
 - β) Τη ζωή των ανθρώπων στο παρελθόν.
 - γ) Το παρόν και το μέλλον των ανθρώπων.
- Ποιο είναι ιστορικό γεγονός;
 - α) Η ανακάλυψη του ηλεκτρισμού.
 - β) Το πάρτι του Γιάννη την Κυριακή.
 - γ) Η πρώτη μου επίσκεψη στο πλανητάριο.

5. Συμπληρώνουμε τα κενά με τις σωστές λέξεις:

Για τα γεγονότα που έγιναν πριν από τη γέννηση του Χριστού γράφουμε _____.

Για γεγονότα που έγιναν μετά τη γέννηση του Χριστού γράφουμε _____.

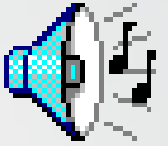
Ένα παράδειγμα άμεσης πηγής είναι ένα _____.

6. Τοποθετούμε τα γεγονότα στη γραμμή του χρόνου:

- Η Κύπρος έγινε διάσημη για τον χαλκό της. (1700 π.Χ.)
- Η πιο αρχαία επιγραφή βρέθηκε στην Έγκωμη. (1500 π.Χ.)
- Η Κύπρος έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2004 μ.Χ.)
- Το πρώτο ταξίδι στο φεγγάρι. (1969 μ.Χ.)

**Κατανόηση γραπτού λόγου - εστιάζω και στην
Ιστορία και στη Γλώσσα**

Κατανόηση προφορικού λόγου

http://www.youtube.com/watch?v=33EvdpJ_whk

1. Το πεπτικό σύστημα μετατρέπει το φαγητό σε ενέργεια. Σ Λ
2. Πέψη είναι η διάσπαση της τροφής σε μικρά κομμάτια. Σ Λ
3. Το φαγητό περνάει από τον οισοφάγο στο στομάχι. Σ Λ
4. Τα υγρά της πέψης παράγονται στην καρδιά. Σ Λ
5. Από το στομάχι περνάει από το λεπτό έντερο στο στομάχι. Σ Λ

Κατανόηση προφορικού λόγου

- (Η ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΝΤΟΠΙΟΥΣ)

Πηγή: <http://www.youtube.com/watch?v=JeOyt3gbqBA&feature=related>

- Διάρκεια: 7.23' (Αξιοποιούνται τα 4.13' του video)
- Διαβάστε προσεκτικά τις πληροφορίες του παρακάτω πίνακα. Ποιες από αυτές σας τις δίνει το video και ποιες όχι; Σημειώστε + και – αντίστοιχα. Στο τέλος θα πρέπει να μπορείτε να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας.

○ Ο διαχωρισμός μεταξύ βενιζελικών – βασιλικών ίσχυε και για μικρές ηλικίες	+	
○ Οι γυναίκες από τη Σμύρνη αντιμετωπίστηκαν ως ανήθικες από τους ντόπιους λόγω της εμφάνισης και της συμπεριφοράς τους		
○ Οι πρόσφυγες ασχολήθηκαν με τις επιχειρήσεις		
○ Οι πρόσφυγες ασχολήθηκαν με τη μελισσοκομία		
○ Οι πρόσφυγες ασχολήθηκαν με τη γεωργία		
○ Οι πρόσφυγες ασχολήθηκαν με την αλιεία		
○ Μεγάλη ήταν η προσφορά των προσφύγων στην παραγωγή του καπνού		
○ Πολλοί Έλληνες από τη Μικρά Ασία είχαν έρθει στην Ελλάδα πριν από τη Μικρασιατική καταστροφή		
○ Η έλευση των προσφύγων στην Ελλάδα δημιούργησε μία χώρα με εθνικά διαφορετικό πληθυσμό		
○ Οι πρόσφυγες αντιμετωπίστηκαν ως αδέρφια των ντόπιων Ελλήνων		

Παραγωγή προφορικού λόγου

- (Με υπόδυση ρόλων)
- Στο σχολείο σας φοιτούν εκτός από γηγενείς μαθητές και παιδιά οικονομικών μεταναστών και προσφύγων. Όμως, ορισμένοι γονείς συμμαθητών σας αντιδρούν, θεωρώντας ότι η συμφοίτηση αυτή δεν ωφελεί ούτε τα παιδιά τους ούτε το σχολείο.
- Να ανασκευάσετε αυτά τα επιχειρήματα, **αξιοποιώντας και τις πληροφορίες που πήρατε από την ακρόαση του video** σχετικά με την εγκατάσταση και την αποδοχή των προσφύγων στην Ελλάδα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Παραγωγή γραπτού λόγου

- Με αφορμή την παγκόσμια ημέρα προσφύγων σκεφτήκατε ότι θα ήταν ευκαιρία να διοργανώσει το σχολείο σας μια εκδήλωση με θέμα την προσφυγιά.
- Στέλνετε ένα e- mail στο ελληνικό τμήμα της 'Υπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε, όπου θα παρουσιάσετε τις ιδέες σας και θα ζητήσετε τη βοήθειά τους στη διοργάνωση της εκδήλωσης, εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους θεωρείτε την εκδήλωση αυτή σημαντική.

Παραγωγή γραπτού λόγου (ενδεικτικά)

- Σε άρθρο που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας (250 – 300 λέξεις) να υποστηρίξετε ότι η παρουσία μαθητών και μαθητριών με μεταναστευτικό υπόβαθρο εμπλουτίζει το σχολείο και την εκπαιδευτική διαδικασία.

Για την ενίσχυση του ακαδημαϊκού λόγου: Διδακτικές προσεγγίσεις

CLIL

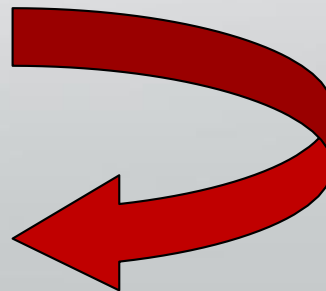
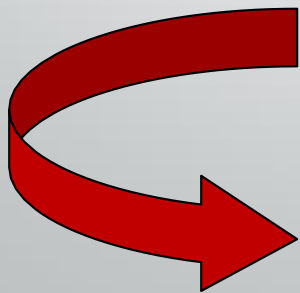

Η εκμάθηση του
γνωστικού
αντικειμένου με τη
χρήση της δεύτερης
γλώσσας (Γ2)

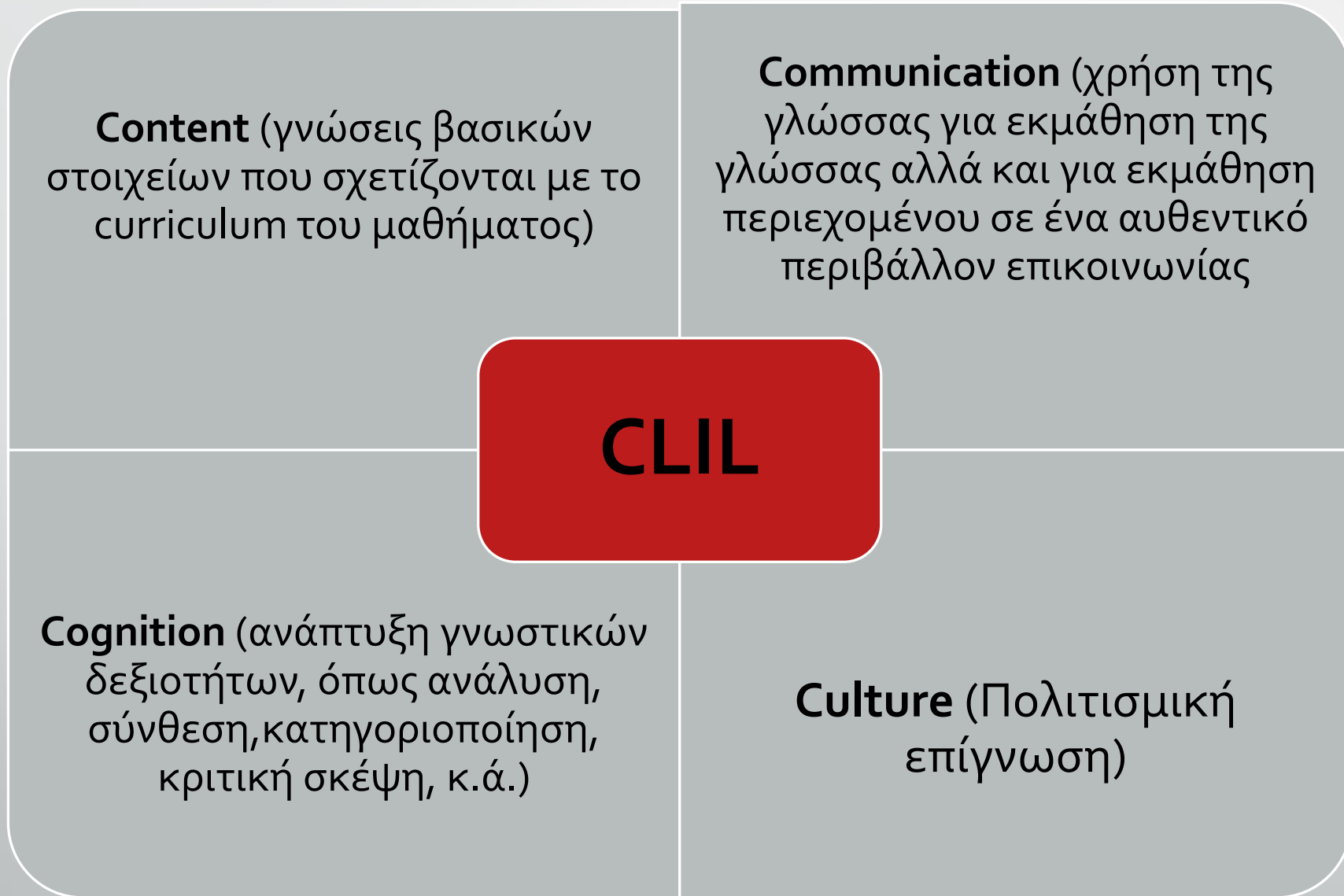

Η εκμάθηση της
δεύτερης γλώσσας
(Γ2) μέσω της μελέτης
του γνωστικού
αντικειμένου

Διπλή εστίαση

Πλαίσιο αρχών του CLIL

Οι κατηγορίες μαθητών/ τριών στις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί το CLIL

- Σε μαθητές / τριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο που έχουν επικοινωνιακή επάρκεια στον προφορικό λόγο και χαμηλή επάρκεια στον ακαδημαϊκό λόγο
- Σε αναδυόμενους δίγλωσσους μαθητές και μαθήτριες που διαθέτουν στοιχειώδη ή ανύπαρκτη επικοινωνιακή επάρκεια και δεν μπορούν να εμπλακούν στη καθημερινή μαθησιακή πρακτική
- Σε φυσικούς ομιλητές και ομιλήτριες της οποιασδήποτε επίσημης γλώσσας που διαθέτουν υψηλό επίπεδο επικοινωνιακής επάρκεια στον προφορικό λόγο, αλλά χαμηλή στον ακαδημαϊκό / σχολικό λόγο

Το CLIL σε αδρές γραμμές

Στη γλωσσική διδασκαλία

- ✓ Κάλυψη επιμέρους επικοινωνιακών αναγκών των μαθητών (π.χ. περιγραφή, αφήγηση, κ.ά.)
- ✓ Επαφή των μαθητών με διαφορετικά είδη λόγου
- ✓ Τα γνωστικά αντικείμενα χρησιμοποιούνται ως «όχημα» (vehicle) για τη διδασκαλία της γλώσσας

Στη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων

- ✓ Και γλωσσικοί στόχοι (εκτός από τους γνωστικούς)
- ✓ Εστίαση στο λεξιλόγιο
- ✓ Συνεργασία εκπαιδευτικών (στη Β/ θμια, κυρίως)

Οργάνωση της διδασκαλίας: Βραχυπρόθεσμος σχεδιασμός

- Καταγραφή της **content - obligatory language** (λεξιλόγιο, απαραίτητες γλωσσικές δομές, οι οποίες αποτελούν τις λέξεις - κλειδιά του κεφαλαίου ή της ενότητας, όπως π.χ. *συντεταγμένες, υποτείνουσα, μιτοχόνδριο, Εικονομαχία, κ.ά.*).
- Τοποθέτηση σε διάγραμμα (μείωση της γνωστικής επιβάρυνσης- αύξηση της πλαισιακής στήριξης)
 - Ασκήσεις κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου, με αξιοποίηση στρατηγικών μάθησης και διδασκαλίας
 - Προφορική εξάσκηση των μαθητών στις λέξεις - κλειδιά, με παιχνίδια και δραστηριότητες
 - Κατανόηση προφορικού λόγου
 - Παραγωγή προφορικού λόγου

Συνεργασία εκπαιδευτικών από όλες τις ειδικότητες

CLIL: Στάδια διδασκαλίας

Α΄ ΦΑΣΗ

Αφόρμηση

Ενεργοποίηση προηγούμενης γνώσης

Β΄ ΦΑΣΗ

Παρουσίαση της διδακτέας ενότητας σε
διάγραμμα

Λέξεις - κλειδιά

Γ΄ ΦΑΣΗ

Επεξεργασία της διδακτέας ενότητας

Ατομικές και ομαδοσυνεργατικές
δραστηριότητες και αξιοποίηση στρατηγικών

CLIL: Στάδια διδασκαλίας

Δ' ΦΑΣΗ

Εμπέδωση της διδακτέας
ενότητας

Με ασκήσεις και δραστηριότητες

Ε' ΦΑΣΗ

Αξιολόγηση

Με ασκήσεις και δραστηριότητες

Αξιοποίηση σε όλες τις συνδυαστικές γλωσσικές προσεγγίσεις

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- **Beacco, J. C. (2010).** Items for a description of linguistic competence in the language of schooling necessary for learning/teaching history (end of obligatory education). An approach with reference points. *Directorate of Education and Languages, Strasbourg: DGIV Council of Europe*, <http://www.coe.int> (13/8/2013).
- **Çekrezi/Bişaku, R. (2011).** CLIL and Teacher Training. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15: 3821-3825.
- **Coonan, C. M. (2003).** Some issues in implementing CLIL. *European Language Council Bulletin* 9, <http://userpage.fu-berlin.de/~elc/bulletin/9/en/coonan.html> (18/4/2012)
- **Halliday, M. A. K., and Martin, J. R. (2000).** *Η γλώσσα της επιστήμης*. Αθήνα: Μεταίχμιο. [Τίτλος πρωτοτύπου: *Writing Science: Literacy and Discursive Power*. London: Falmer Press. 1993]
- **Ζάγκα, Ε. (2009).** «Η διδασκαλία της γλώσσας για ακαδημαϊκούς σκοπούς: ανάπτυξη δεξιοτήτων παραγωγής γραπτού λόγου». *Πρακτικά συνεδρίου για τη διδασκαλία της ελληνικής ως μητρικής, ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας*, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Τμήμα Νηπιαγωγών – Εργαστήριο γλώσσας και προγραμμάτων γλωσσικής διδασκαλίας), Νυμφαίο, (4-6 Σεπτεμβρίου). Διαθέσιμο σε: <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika/files/down/kiriaki/aithusa3/Zaga.pdf>
- **Ζάγκα, Ε. (2014).** *‘Η διδασκαλία της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο: Από τη θεωρία στην πράξη’*, Θεσσαλονίκη, Βάνιας
- **Ζάγκα, Ε. (2014).** *Η Διδασκαλία της Γλώσσας με Βάση το Περιεχόμενο ως Βασική Καινοτομία των Νέων ΠΣ της Νέας Ελληνικής Γλώσσας για το Γυμνάσιο*. Στο A. Psaltou-Joycey, M. Mattheoudakis, and E. Agathopoulou (επιμ.), *Cross-curricular Approaches to Language Teaching*, Cambridge: Cambridge Scholars Publishers
- **Ζάγκα, Ε., & Μητσιάκη Μ., (2015).** “Μια θάλασσα μικρή...”: Ένα project λογοτεχνίας για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. *Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου: “Γλώσσες και πολιτισμοί σε διάδραση”*, τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΑΠΘ, (σσ. 221-234). Θεσσαλονίκη
- **Κουτσανδρέας, Κ. (2013).** 2013 – «Μιλώ τη γλώσσα μου, μιλώ για τον κόσμο μου: μια διδακτική εφαρμογή με στόχο την ανάπτυξη των ακαδημαϊκών γλωσσικών δεξιοτήτων αλλοδαπών μαθητών μέσα από το μάθημα της Γεωλογίας / Γεωγραφίας.» – 11ο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Γλωσσολογίας, Ρόδος.

감사합니다 Natick

Grazie

Danke

Ευχαριστίες

Dalu

Thank You

Köszönöm

Tack

Спасибо

Dank

Gracias

谢谢

Merci

Seé

ありがとう

Obrigado

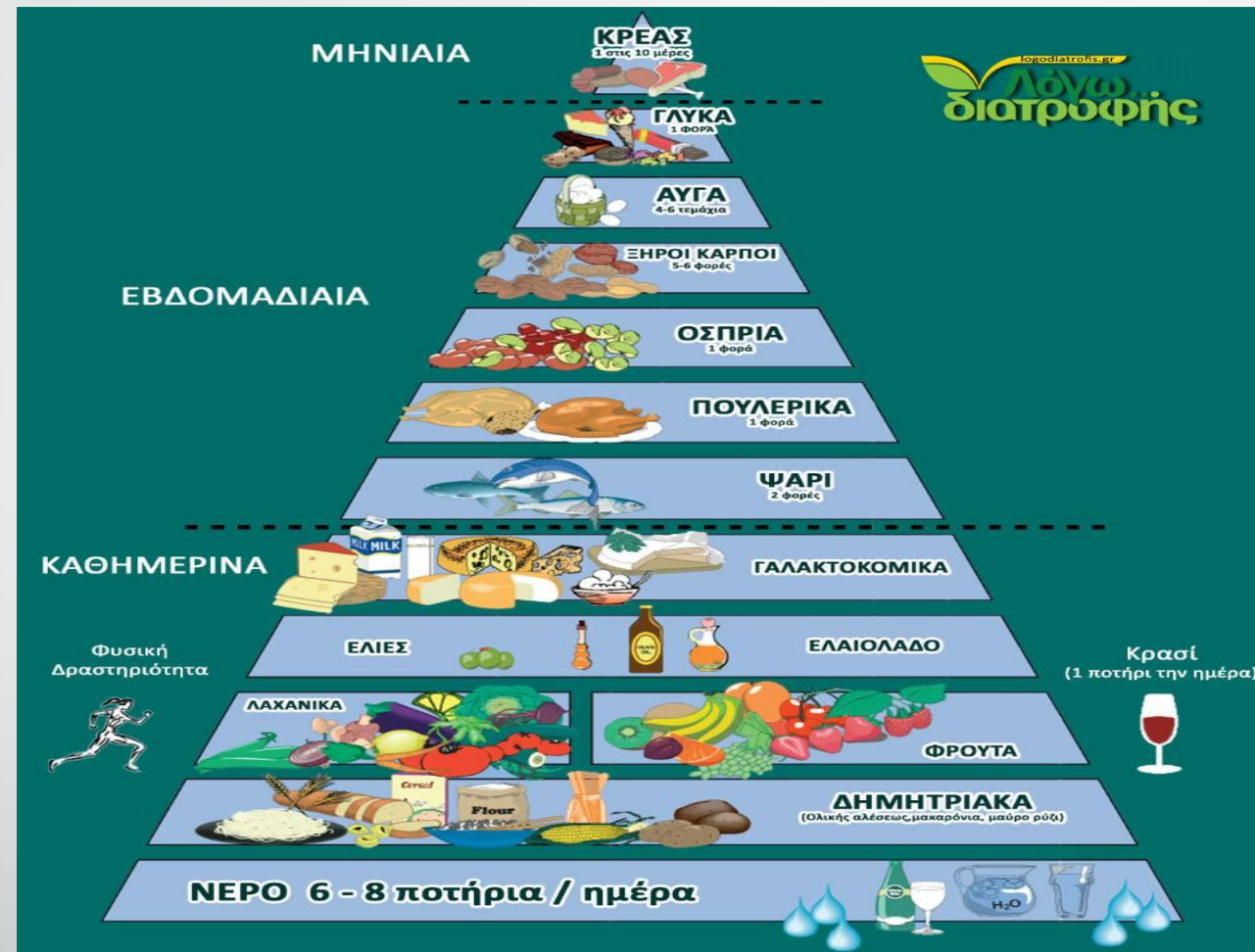
Πίν. 5.3 Περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες και ενέργεια στα 100 γραμμάρια (g) επιλεγμένων τροφίμων

Τρόφιμο	Πρωτεΐνες (g)	Ενέργεια (kcal)
Αβγό βραστό	12,5	147
Γάλα πλήρες	3,2	66
Κοτόπουλο μπούτι ψητό με πέτσα	22,6	216
Κρέας μοσχαρίσιο ψητό	23,6	284
Ζαμπόν	18,4	120
Μπακαλιάρος τηγανητός	21,4	174
Τυρί γραβιέρα	24,7	405
Φασόλια βρασμένα	8,8	116

Ψωμί άσπρο	8,4	235
Ρύζι λευκό βρασμένο	2,6	138
Ζυμαρικά βρασμένα	3,6	104
Πατάτες ψητές στο φούρνο	2,9	149
Μαρούλι ωμό	0,8	14
Ντομάτα ωμή	0,7	17
Μπανάνα	1,2	95
Μήλο	0,4	47

Πηγή: Holland B, Welch AA, Unwin ID, Buss DH, Paul AA, Southgate DAT. (1993), McCance & Widdowson's: The Composition of Foods, 5th Edition. The Royal Society of Chemistry and Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, Cambridge.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Πηγή: <https://logodiatrofis.gr/diatrofikh-puramida/>

ΑΓΝΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΗ

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΓΟΡΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- ΥΓΙΕΙΝΑ ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ, ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΙ ΧΩΡΙΣ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ, ΟΡΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΦΥΤΟΦΑΡΜΑΚΩΝ
- ΦΡΕΣΚΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΕΑΣ
- ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΛΛΑ ΚΡΕΑΤΑ
- ΓΑΛΑΤΑ - ΤΥΡΙΑ - ΓΙΑΟΥΡΤΙΑ - ΒΟΥΤΥΡΑ - ΑΥΓΑ
- ΛΑΔΙ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΛΙΑΣ
- ΖΥΜΑΡΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΑΛΤΣΕΣ ΚΑΙ ΜΑΓΙΟΝΕΖΕΣ
- ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΤΡΟΦΕΣ ΚΑΙ ΧΥΜΟΙ ΦΡΟΥΤΩΝ ΠΛΟΥΣΙΟΙ ΣΕ ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ
- ΜΠΙΡΕΣ - ΚΡΑΣΙΑ - ΑΝΑΦΥΚΤΙΚΑ - ΧΥΜΟΙ ΦΡΟΥΤΩΝ
- ΡΟΦΗΜΑΤΑ ΣΟΓΙΑΣ, ΒΡΟΜΗΣ, ΡΥΖΙΟΥ, ΚΑΦΕ, ΚΑΚΑΟ, ΣΟΚΟΛΑΤΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΓΕΥΣΕΙΣ ΤΣΑΓΙΟΥ
- ΣΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ
- ΒΟΤΑΝΑ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΙΚΑ
- ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΡΡΥΠΑΝΤΙΚΑ
- ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΧΩΡΙΣ ΓΛΟΥΤΕΝΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΖΑΧΑΡΗ
- ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΞΗΡΑ ΦΡΟΥΤΑ
- ΧΥΜΑ ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ, ΟΣΠΡΙΑ ΚΑΙ ΑΛΕΥΡΙΑ

Βιολογικά βότανα και αιθέρια έλαια

Βιολογικά - φυτικά καλλυντικά

Ποικιλία φυσικών τρόπων αδυνατίσματος

ΜΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ
καθημερινά φρέσκο ζυμωτό ψωμί με παραδοσιακό τρόπο σταριού, σικάλεως, ή με ό,τι αλεύρι θέλετε κατόπιν παραγγελίας από δικό μας πετρόμυλο, με το άλεσμα του δημητριακού να γίνεται λίγες ώρες πριν από τη ζύμωση

Διαφημιστική αφίσα

Αξιοποιώντας τα παραπάνω κείμενα, σχεδιάζουμε:

- Μία (1) δραστηριότητα για λεξιλόγιο
- Μία (1) δραστηριότητα για κατανόηση γραπτού λόγου
- Μία (1) δραστηριότητα για κατανόηση προφορικού λόγου
<https://www.youtube.com/watch?v=rYb9E5zzVzI>
- Μία (1) δραστηριότητα για παραγωγή προφορικού λόγου
- Μία (1) δραστηριότητα για παραγωγή γραπτού λόγου
- Δες και:
<https://docs.google.com/document/d/1tub9WBduYPwoslhXX8p7HNuGeXTfoUbo/edit?usp=sharing&ouid=110567624520350987110&rtpof=true&sd=true>